

Biblioteca Francesc Ferrer i Guàrdia

C. de la Llibertat, 6

17455 Caldes de Malavella

<http://www.bibgirona.cat/biblioteca/caldes-de-malavella>

Tel. 972-472350

biblioteca@caldesdemalavella.cat

DE COR A COR

LECTURES COMPARTIDES

Aquest any celebrem el centenari del naixement de Salvador Espriu (*Santa Coloma de Farners, 1913 - Barcelona, 1985*). Espriu és un dels escriptors, poetes i dramaturgs més importants que ha donat el nostre país. Un dels seus poemes més aclamats ha estat el titulat *La Pell de brau* (1960), una obra que, a través del mite de *Sepharat*, es va convertir en un símbol antifranquista, amb un significat que perdura fins els nostres dies. Les lectures d'aquest primer *De cor a cor* volen ser un homenatge a l'obra de Salvador Espriu i un tribut a totes les llengües de la Península Ibèrica, entenent la llengua com una pàtria, la pàtria de la nostra infantesa.

CATALÀ

Salvador Espriu. Poema XXX de *La pell de brau*

Diversos són els homes i diverses les parles,
i han convingut molts noms a un sol amor.

La vella i fràgil plata esdevé tarda
parada en la claror damunt els camps.
La terra, amb paranys de mil fines orelles,
ha captivat els ocells de les cançons de l'aire.

Sí, comprèn-la i fes-la teva, també,
des de les oliveres,
l'alta i senzilla veritat de la presa veu del vent:
«Diverses són les parles i diversos els homes,
i convindran molts noms a un sol amor».

Enceto aquest poema d'amor en l'hora incerta

Enceto aquest poema d'amor en l'hora incerta
com l'infant que canta més fort
en passar per davant del cementiri.
I dic amor. Grinyolen les xarneres
de cada so. S'esquerda cada lletra,
esventro cada gram del seu sentit
— tot de grumolls entre les mans, sang presa...
Fòssil que vol alliberar-se
de la duresa mineral, corall,
fruit de robí. Miracle del mirall
que multiplica el seu desig. L'angoixa
abdica del seu nom: el tron
és buit i convoca algun tirà
desconegut, de segur més cruel.
L'esperver fita, de lluny, el pas dels dies:
no se n'escapa cap del seu ull fred.
Tot dorm. I et dic amor, m'entesto

Assaig de càntic en el Temple

Oh, que cansat estic de la meva
covarda, vella, tan salvatge terra,
i com m'agradaria allunyar-me'n,
nord enllà,

on diuen que la gent és neta
i noble, culta, rica, lliure,
desvetllada i feliç!

Aleshores, a la congregació, els germans dirien
desaprovant: "Com l'ocell que deixa el niu,
així l'home que se'n va del seu indret",
mentre jo, ja ben lluny, em riuria
de la llei i de l'antiga saviesa
d'aquest meu àrid poble.

Però no he de seguir mai el meu somni
I em quedaré aquí fins a la mort.

Car sóc també molt covard i salvatge
i estimo a més amb un
desesperat dolor
aquesta meva pobra, bruta, trista, dissortada pàtria

Salvador Espriu

Miquel Martí i Pol (Roda de Ter 1929 – Vic 2003) fou poeta, escriptor i traductor català, un dels més populars del segle XX. És l'autor d'un dels llibres poètics més venuts de la literatura catalana, *Estimada Marta* (1978). Els seus poemes parlen de la vida interior, de la lluita contra un sistema que considera injust i de la batalla contra la malaltia que l'acompanyaria durant més de trenta anys, l'esclerosi múltiple. (Extret de la Viquipèdia)

CASTELLÀ

Las cosas que no hacemos

Me gusta que no hagamos las cosas que no hacemos. Me gustan nuestros planes al despertar, cuando el día se sube a la cama como un gato de luz, y que no realizamos porque nos levantamos tarde por haberlos imaginado tanto. Me gusta la cosquilla que insinúan en nuestros músculos los ejercicios que enumeramos sin practicar, los gimnasios a los que nunca vamos, los hábitos saludables que invocamos como si, deseándolos, su resplandor nos alcanzase. Me gustan las guías de viaje que hojeas con esa atención que tanto te admiro, y cuyos monumentos, calles y museos no llegamos a pisar, fascinados frente a un café con leche. Me gustan los restaurantes a los que no acudimos, las luces de sus velas, el sabor por venir de sus platos. Me gusta cómo queda nuestra casa cuando la describimos con reformas, sus sorprendentes muebles, su ausencia de paredes, sus colores atrevidos. Me gustan las lenguas que quisiéramos hablar y soñamos con aprender el año próximo, mientras nos sonreímos bajo la ducha. Escucho de tus labios esos dulces idiomas hipotéticos, sus palabras me llenan de razones. Me gustan todos los propósitos, declarados o secretos, que incumplimos juntos. Eso es lo que prefiero de compartir la vida. La maravilla abierta en otra parte. Las cosas que no hacemos.

Una carrera

Es un día de sol y mi madre ha vuelto. De no se sabe dónde, no se sabe cómo. Circula un aire de primavera adelantada. Ella tiene puesto un camisón, se diría que nuevo. Caminamos de la mano y conversamos. Su voz suena un tanto temblorosa, como si acabara de reponerse de un susto. Todo parece reflejado en un agua tranquila pero con rastros de ondas anteriores, de piedras que cayeron. Mi madre ha dejado de fumar y, según me explica, respira mucho mejor. Respira dejando que el viento entre y salga de ella. Respira tan bien, de pronto, que aceleramos el paso. Aceleramos riéndonos, hasta que se hace difícil seguir tomados de la mano. Estás ágil, le digo. Mi madre asiente, concentrada en su esfuerzo por correr cada vez más. Nos soltamos. A mí me alegra verla así de recuperada con su pelo ondulado, su camisón izado. Pero ella es demasiado rápida.

Andrés Neuman Galán (Buenos Aires, 1977) es un narrador, poeta, traductor, bloqueaire i columnista hispano-argentí. Fill de músics argentins exiliats té la ciutadania argentina i espanyola (Traduït de la Wikipedia)

a dir-te així. I a no cremar
la carcassa del mot, on sembla que la carn
comença ja a podrir-se. No. Redir-te.
Redir-te a esgarrapades en el mur
que dreces entre el meu desig i Tu.

Maria Mercè Marçal (Barcelona 1952- 1998). una poeta, catedràtica de català, narradora i traductora catalana, i també activista feminista, lesbiana, nacionalista catalana i comunista i per un temps, editora. (Font: Viquipèdia)

CASTELLÀ

La vieja sirena (fragment)

Si nunca despertaste en sobresalto
febril, precipitándote hacia el lado
vacío de tu lecho, tanteándolo
con manos que se obstinan vanamente
contra implacable ausencia.

Si no sentiste entonces la muerte
desgarrándote en vida y agrandando
el vacío entre tus venas inflamado,
el vano apartamiento de tus muslos,
el ansia de tu sexo.

Si no rompió tu voz ese gemido
que acuchilla la turbia madrugada...
es que en tu corazón no ardía la hoguera
que llamamos amor.

En ella me consumo y es mi grito
tu nombre: a ti me abro en carne viva.
Mi piel muere en espera de la tuya,
mi sexo late con ansiosa boca
de pez en la agonía.

Y al no llegar tus labios con tu bálsamo
ni el fuego sosegante de tu lengua
mi mano se fatiga inútilmente
en estéril caricia...

Porque tan sólo tú tienes las alas
para el vuelo que mata y da la vida.

José Luis Sampedro (Barcelona 1917, Madrid 2013) escriptor, humanista i economista espanyol que treballà per una economia “més humana, més solidària, capaç de desenvolupar la dignitats dels pobles” .

La muchachita

Ya se quedó dormida la muchachita,
cerró de nuevo su corazón de palma,
terminó su lección de veinticuatro horas
en que la vida
es un juguete que se arma y desarma.

Parece un mar
que se quedara quieto de repente,
una canción
que no necesitara viento para oírse;
mi muchachita-milagro
deslumbrante mujer en miniatura,
mi canción...

¡Qué linda se ve!
¡Qué linda se ve
mi muchachita dormida!
¿Cómo fue que el amor
Floreció de esta manera?

¿Dónde estará escondida toda esa fuerza
que te tejió por dentro esta muñeca?
¡Qué estrella te reventó en el sexo
y te entregó este chiquito planeta perfecto!

Parece un mar
que se quedara quieto de repente,
una canción
que no necesitara viento para oírse;
mi muchachita-milagro
deslumbrante mujer en miniatura,
mi canción...

Arrorró....

Gioconda Belli (Nicaragua, 1948). Poeta i novel·lista nicaragüenca amb un gran reconeixement internacional.

Jo porto dintre meu

Jo porto dintre meu
per fer-me companyia
la solitud només
La solitud immensa
de l'estimar infinit
que voldria ésser terra,
aire i sol, mar i estrella,
perquè fossis més meu,
perquè jo fos més teva.

Roas Leveroni i Valls (Barcelona 1910 – Cadaqués 1985) fou una poetessa catalana. Poèticament és deixeble de Carles Riba, i fou una de les fundadores de la revista Ariel. A més de la poesia conreà l'assaig i la crítica literària sobre Ausiàs March. Els poemes de Rosa Leveroni són senzills i tracten bàsicament els temes de l'amor i la mort.

Estimada Marta

Marta, la plenitud no és un erm
ni aquest silenci d'ara un pou eixut;
l'esfera gira lentament i el temps
s'ha deturat al fosc dels teus cabells.
Aigües i vent reposen, i el desig
és una branca amb tota llei de fruits.
Que lluny de tot, i els dits aquietats
entre els teus dits, l'escuma dels colors
al fons dels ulls, aquietats també.
Que lluny de tot, i músiques i veus
configurant l'empremta del teu cos
que estimo tant, damunt la meva pell.
Res no ens pertany i som senyors de tot.
L'ombra de l'ombra allargassa el secret
molt més enllà del gest i del neguit.
Acluco els ulls i aspiro el teu perfum
compacte i dens, tan ple de *salabor*.

Adan eta bizitza

Gaixotu zen Adan paradisua utzi eta aurreneko neguan, eta eztulka, buruko minez, hogeita hemeretziuko sukarrak, negarrari eman zion Magdalenak gerora emango bezala, eta Evagana zuzenduz "hil egingo naiz" esan zion oihuka, "gaizki nago, maite, hilurren, ez dakit zer gertatzen zaidan".

Harritu egin zen Eva hitz haiekin, hil, hilurren, gaizki, maite, eta berriak iruditu zitzaizkion, hizkuntza arrotz batekoak, eta ezpain artean ibili zituen maiz, hil, hilurren, gaizki, maite, harik eta zehazki ulertzen zituela iruditu zitzaion unerarte. Ordurako sendatua zegoen Adan, eta poz pozik zebilen.

Paradisuz geroko lehen gertaera hark segida luzea izan zuen, eta lehengoez gain, hil, hilurren, gaizki, maite, Adan zein Evak hitz berriak ikasi behar izan zituzten, min, lan, bakardade, poz eta beste hamaika, denbora, neke, algara, eder, ikara, kemen; hiztegia hazten zenarekin batera, zimurtuz joan zitzairen azala.

Zahartu zen erabat Adan, sentitu zuen hurbil heriotzaren ordua, eta Evarekin elkarrizketa sakon bat izateko gogoia sortu zitzaion; "Eva", esan zion, "ez zen ezbehar bat izan paradisuen galtzea; oinazeak oinaze, minak min, gure Abelen zoritxarra halako zoritxar, bizi izan duguna izan da, zentzurik nobleenean esanda, bizitza".

Adanen hilobi atarian malko arruntak ixuri ziren, gatz eta urezkoak, lurrera erortzerakoan hiazinto edo arrosa alerik eman ez zutenak, eta Kain izan zen, paradoxaz, negarrez bortitzen puskatu zena; Gero Evak irribarre xamurrez gogoratu zuen Adanen lehen gripea eta halaxe, lasai, etxera joan eta salda beroa hartu zuten, eta txokolatea.

Bernardo Atxaga és el pseudònim literari de José o **Joseba Irazu Garmendia**, escriptor nascut a Asteasu, Guipúscoa el 1951. És escriptor de novel·la, assaig i de contes. La seva obra ha estat escrita i publicada íntegrament en euskera, tot i que ha estat traduït a diverses llengües. Atxaga és l'escriptor en eukera més llegit i traduït. (Font: Viquipèdia)

SIGNES

a pluja sobtada
ens ha dut sota els arbres
però ara degoten

si creix al camí
la rosa malva i salvatge
seràs pels cavalls.

Matsu Basho (Japó 1644, 1694). Poeta japonès reconegut com un dels gran mestres del haiku, una de les formes més conegudes de la poesia japonesa. (Font: Viquipèdia)

ANGLÈS

A la unió de dues ànimes lleials
no admeto impediments. L'amor no és amor
si sofreix canvis amb els canvis temporals,
si, mancat de favors es vincla al desfavor.

Ah, no: l'amor és com el sempre immòbil far
que mira les tempestes i mai no es desfigura.
De cada barca errant és l'estrella polar
d'insondable valor i sondejada altura.

L'amor no és la joguina del temps, ni que l'esclat
de rostres i llavis mori sota la seva falç.
No s'altera l'amor amb la fugacitat
sinó que sobreviu fins els dies finals.

I si això és un error i em pot ser demostrat,
jo no he escrit mai, ni mai cap home no ha estimat.

**Let me not to the marriage of true minds
Admit impediments. Love is not love
Which alters when it alteration finds,
Or bends with the remover to remove:**

**O no, it is an ever-fixed mark
That looks on tempests and is never shaken;**

**It is the star to every wandering bark,
Whose worth's unknown, although his height be taken.**

**Love's not Time's fool, though rosy lips and cheeks
Within his bending sickle's compass come:
Love alters not with his brief hours and weeks,
But bears it out even to the edge of doom.**

**If this be error and upon me proved,
I never writ, nor no man ever loved.**

William Shakespeare. Sonnet 116. Trad. Salvador Oliva

No ploris més per mi quan sigui mort; no més
que el temps que duri el toc de la campana clara
que dirà a tots que me n'he anat per sempre més
d'aquest vil món per viure amb cucs més vils encara.

Ni et vulguis recordar, si aquest vers has llegit,
de qui el va fer: t'estimo tan intensament
que si, pensant en mi, t'has de veure afligit,
prefereixo no estar dins el teu pensament.

O si llegeixes aquest vers, potser amb enyor,
quan el meu cos ja estigui barrejat amb el fang,
no pronunciïs el meu nom; que el teu amor
s'escoli com s'haurà escolat la meva sang,

no fos que el savi món, veient el teu lament,
se te'n burlés, per causa meva, essent jo absent.

bainan zerbait.

Jadanik ezin dezaket maita.
Hain laburra izanik
nere zureganako maitasuna
dagoeneko, dagoeneko hillik da
dagoeneko
Maite maite maitia...

José Antonio Larrañaga Etxabe. **Urko**. (Donosti 1948). Cantant guipuscoà en llengua basca.

La vida según Adán

Enfermó Adán el primer invierno después de su salida del paraíso y asustado con los síntomas, la tos, la fiebre, el dolor de cabeza, se echó a llorar igual que años más tarde lo haría María Magdalena, y dirigiéndose a Eva, "no sé qué me ocurre" gritó, "tengo miedo" "amor mío, ven aquí, creo que ha llegado la hora de mi muerte".

Eva se sorprendió mucho al oír aquellas palabras, amor, miedo, muerte y le pareció que pertenecían a una lengua extraña, ajena al paradisiaqués, y anduvo con ellas en la boca, masticándolas como pepitas, como raíces, hasta que creyó, amor, miedo muerte, comprender enteramente su sentido. Para entonces Adán ya se había repuesto, y volvía a sentirse feliz, o casi.

Fue sólo, aquel hecho extraparadisíaco, el primero de una larga serie, de modo que Adán y Eva siguieron, por así decir, recibiendo clases intensivas de la lengua que decía amor, miedo, muerte, aprendiendo palabras como cansancio, sudor, carcajada, carcaj, carcamal, canción, caricia o cárcel; a medida que crecía su vocabulario, las arrugas de su piel aumentaban.

La hora de la muerte, la verdadera, le llegó a Adán siendo ya muy viejo, y quiso entonces transmitir a Eva lo que había aprendido, su última verdad. "¿Sabes, Eva?", le dijo, "la pérdida del paraíso no fue en realidad una desgracia". A pesar de los trabajos, a pesar de lo del pobre Abel y todos los demás conflictos, hemos conocido lo único que, noblemente hablando, puede llamarse vida.

Sobre la tumba de Adán se derramaron lágrimas corrientes, de agua y sal, que cayeron a tierra y no criaron jacintos, ni rosas, ni flores de ninguna clase, y de todos ellos fue Caín el que, paradójicamente, con más desgarró lloró; Luego Eva recordó con cariño el susto de Adán cuando su primera gripe, y todos se calmaron, y se fueron, y tomaron algo, y comieron un bollo.

Tu i jo sols en l'amor.

Amor, amor, amor...

Però,
en l'amor sempre hi ha un però.
Ja no puc amar-te.
L'amor és tan curt,
que el meu cap a tu,
ja s'ha mort.

Maite, maite, maitia

Maite maite maitia,
Zu zara nerea,
Zu zara berria,

Zu zara negarra,
Zu zara irria.

Maite maite maitia
Zu zara mailua
Zu zara aizkora
Gu zara burnia
Gu zara egurra

Hurbilduko banintz
ta ikutuko ba zindut

Hemen,
hemen zu ta ni bakarrik,
bakarrik munduan,
bakarrik maitasunean.
Maitasuna.
Zer da maitasuna?
Zenbat irautzen du maitasuna?
Zu ta ni bakarrik maitasunean

Maite maite maitia...

Bainan,
Beti dago maitasunean,

No longer mourn for me when I am dead
Then you shall hear the surly sullen bell
Give warning to the world that I am fled
From this vile world, with vilest worms to dwell:

Nay, if you read this line, remember not
The hand that writ it; for I love you so
That I in your sweet thoughts would be forgot
If thinking on me then should make you woe.

O, if, I say, you look upon this verse
When I perhaps compounded am with clay,
Do not so much as my poor name rehearse.
But let your love even with my life decay,

Lest the wise world should look into your moan
And mock you with me after I am gone.

William Shakespeare. Sonnet 71. Trad. Salvador Oliva

William Shakespeare. (Stratford-upon-Avon 23 d'abril de 1564 – 23 d'abril de 1616) fou un dramaturg, poeta i actor anglès, considerat un dels més grans de la literatura universal. **Els sonets de W. Shakespeare** és una col·lecció de poemes en forma de sonet en què, a partir del tema central de l'amor, en tracten d'altres com la bellesa, la política i la mortalitat. Segons alguns crítics, són el cim més reeixit de l'obra de Shakespeare. (Font: Viquipèdia)

CATALÀ

Cançó

L'amor ho cura tot i no et fas vell,
és perfecte contra els grans,
la sífilis del cervell
i la tristor de les mans.
L'amor, que juga a daus amb la fortuna,
cura de tot, menys de mirar la lluna.

L'amor, la pedra, l'esguard de l'esfinx,
l'estrella que guia el foll,
els yangs amagats als yins,
l'orgull que plega el genoll
i som iguals, que val tant l'un com l'una
i no ens manem, prô ens pot manar la lluna.

L'amor, la cara oculta de la mort,
fa moure veles i vents,
és tan fluix que no n'hi ha gens,
qui sap si en té, d'amor, o si en dejuna?
L'amor és déu...!?
L'únic déu és la lluna!

Enric Casasses (Barcelona 1951) és un poeta i traductor català. També destaca en d'altres gèneres com l'assaig, assaig poètic, el periodisme, el drama i la narrativa. (Font: Viquipèdia)

El vint de juliol era que el meu ull...

El vint de juliol era que el meu ull
un dia de gran sol, com qui no vol,
l'ull teu va veure i va dir : "Estic tan sol,
amat, a dintre teu mirar-hi vull".

Lo tot del món, estès com en un full
I barrejat tal potatge al perol,
a l'ull va revelar-se-li d'un vol
amb aquell habitual batibull d'allò que bull.

I va saber que el món era mancat,
llavors, perquè ell i tu nou sou tot u.
Anorreat, fet miques, esclafat,

l'ull va pregar a l'ull submergir-se en tu,
una, per retrobar-te en unitat.

Ell no sabia que és, això, el més dur.

Albert Mestres (Barcelona, 1960). Poeta, escriptor, dramaturg, traductor, director de teatre. Des de l'any 2007 condueix el club de lectura de la biblioteca de Caldes.

I jo...
Jo el que estimava era l'ocell

Txoria txori

Hegoak ebaki banizkion
nerea izango zen,
ez zuen aldegingo.
Bainan, honela
ez zen gehiago txoria izango
eta nik...
txoria nuen maite.

Mikel Laboa Mancisidor (Donosti 1934 – 2008) fou cantant, músic, poeta i compositor basc, rellevant dins del panorama musical per la seva capacitat d'unir la tradició literària i musical amb les recerques avantguardistes més agosarades.

Amor ,amor, amor...

Amor, amor, amor,
Ets meva,
Ets novetat,
Ets plor,
Ets somriure.

Amor, amor, amor,
Ets martell,
Ets destrat,
Ets fusta,
Ets ferro.

Si m'aproparà a tu,
i et toqués

Aquí,
aquí tu i jo sols,
sols en el mon,
sols en l'amor.
L'amor.
Que és l'amor?
Que és amar?
Quan dura l'amor?

l' hora del cafè, quan els homes es quedaren sols, Valldaura preguntà de quins Goday havia sortit aquella Teresa. "No ho sé ben bé", li contestà en Rafael evasivament, "però com que és la viuda de Nicolau Rovira està molt ben relacionada i té totes les portes obertes". La Teresa i l' Eulàlia, la dona d' en Rafael, s' havien fet molt amigues i algunes vegades sortien juntes a mirar aparadors. Una setmana després d' aquell dinar, Valldaura, que es passejava tot sol pel passeig de Gràcia, les veié baixar d' un cotxe a l' entrada del carrer de Casp. La Teresa duia un capell amb plomes d' ocell del paradís. "Quines plomes més boniques", li digué Valldaura tot posant-se-li al costat. "¿Vol dir que no se' n riu?" La Teresa feia molt de goig i tots els homes es giraven a mirar-la. Ell anava a agafar-li el braç. però es repensà: a Barcelona aquelles coses no es podien fer. Caminaren una estona junts i abans de deixar-les els digué que trigarien bastant a tornar-se a veure perquè havia rebut una carta de París i se n' hi havia d' anar abans d' acabar la setmana.

Al cap de dos dies Valldaura anà una tarda a can Culleretes. Tenia el costum d' anar-hi a menjar nata el dia abans de marxar, quan ja tenia la maleta a punt. Era la seva manera de dir adéu a Barcelona. Quan més distret estava sentí la veu de la Teresa: "¿Em puc asseure a la seva taula?" El mosso se' ls acostà de seguida: "¿Com sempre, senyora Rovira?" La Teresa rigué: "Sí, Joan, nata i ensaïmada". I tot deixant els guants i el portamonedes a la cadira del costat digué a Valldaura, que encara no s' havia refet de la sorpresa: "Ja veu que faig com vostè". Parlaren del temps, dels Bergadà, d' en Joaquim, que la Teresa no coneixia. Després estigueren un moment sense saber què dir. La Teresa féu un sospir: "Que bonic deu ser viatjar..." Ell li contestà que ja començava a estar cansar d' anar pel món tot sol i que sempre li havia fet por de casar-se amb una estrangera. "De vegades surt bé, però mai no he tingut ganes de provar-ho". Tot d' una es recordà de la Bàrbara i es tornà vermell. La Teresa esbarrià la nata amb la punta de la cullereta i tot mirant-lo amb els ulls plens de falsa innocència pensà: "¡Que en deus tenir d' embolics pel món!" Gairebé no parlaren més. Quan s' aixecaren Valldaura li digué adéu amb recança. Estava perdut.

L' endemà, abans de sortir de l' hotel amb la maleta, encarregà que cada dia fessin portar flors a la Teresa. "Violetes; fins que n' hi hagi". Seria con si l' idil•li de Viena tornés a començar. Però més de peus a terra. Deixà una capsa plena de targetes. A totes hi havia escrit: "Devotament".

Mercè Rodoreda i Gurguí. (Barcelona 1908 – Girona 1983) fou una escriptora catalana que va rebre, entre altres guardons, el Premi d' Honor de les Lletres Catalanes de 1980. Es considera l' escriptora de llengua catalana contemporània més influent, tal com ho testifiquen les referències d' altres autors a la seva obra i la repercussió internacional, amb traduccions a trenta llengües diferents. (Font: Viquipèdia)

EUSKERA

L'ocell ocell

Si l'hi hagués tallat les ales,
hauria set meu,
no s'hauria escapat.

Però d' aquesta manera,
hauria deixat d' ésser l' ocell.

Livro do Desassossego (fragment)

Restem així eternament com una figura d'home en un vitrall davant una figura de dona en un altre vitrall... Entre nosaltres, ombres les passes de les quals sonen fredes, la humanitat passant... Murmuris de pregàries, secrets, passaran entre nosaltres... De vegades s'omple bé l'aire d'encensos. D'altres vegades, cap a aquest costat i cap a l'altre una figura d'estàtua resarà aspersions... I nosaltres sempre els mateixos vitralls, en els colors quan el sol ens toqui, en les línies quan caigui la nit... Els segles no tocaran el nostre silenci vitri... a fora passaran civilitzacions, esclataran revoltes, s'agitaran festes, correran mansos quotidians pobles... I nosaltres, oh amor meu irreal, tindrem sempre el mateix gest inútil, la mateixa existència falsa...

Fins que un dia, a la fi d'uns segles d'imperis, l'església finalment s'enruni i tot acabi...

Però nosaltres que no en sabem res restarem encara, no sé en quin espai, no sé per quin temps, vitralls eterns, hores d'ingenu dibuix pintat per un artista qualsevol que dorm de fa molt sota un sepulcre got on dos àngels acordats gelen en marbre la idea de la mort.

Livro do Desassossego (344)

Fiquemos assim eternamente como uma figura de homem em vitral defronte de uma figura de mulher noutro vitral... Entre nós, sombras cujos passos soam frios, a humanidade passando... Murmúrios de rezas, segredos de passagem entre nós... Umaz vezes enche-se bem o ar de de incensos. Outras vezes, para este lado e para aquele uma figura de estátua rezará aspersões...

E nós sempre os mesmos vitrais, nas cores quando o Sol nos bata, nas linhas quando a noite caia... Os séculos não tocarão no nosso silêncio vítreo... Lá fora passarão civilizações, escacharão revoltas, turbilhonarão festas, correrão mansos quotidianos povos... E nós, ó meu amor irreal, teremos sempre o mesmo gesto inútil, a mesma existência falsa, e a mesma

Até [que] um dia, no fim de vários séculos de impérios, a Igreja finalmente rua e tudo acabe... Mas nós que não sabemos dela ficaremos ainda, não sei como, não sei em que espaço, não sei por que tempo, vitrais eternos, horas de ingénuo desenho pintado por um qualquer artista que dorme há muito sob um túmulo godo onde dois anjos de mãos postas gelam em mármore a ideia de morte.

Fernando António Nogueira Pessoa (Lisboa 1888- 1935) més conegut com a **Fernando Pessoa**, va ser un poeta i escriptor portuguès. És considerat un dels majors poetes de llengua portuguesa. (Font: Viquipèdia)

Soneto de la fidelidad

De todo, a mi amor estaré atento
Antes, y con tal celo, y siempre, y tanto
Que incluso enfrente del mayor encanto
De él se encante mas mi pensamiento.

Quiero vivirlo en cada futil momento
Y en su gloria he de lanzar mi canto
Y reír mi risa, y derramar mi llanto
A su pesar o para su contento;

Y así, cuando más tarde me busque
Quién sabe la muerte, angustia de quien vive,
Quién sabe la soledad, destino de quien ama,

Yo pueda decirme del amor (que tuve):
Que no sea inmortal, puesto que es llama
Mas que sea infinito mientras dure.
(la traducción respeta la metrica del soneto, es propia)

Soneto da fidelidade

De tudo, ao meu amor serei atento
Antes, e com tal zelo, e sempre, e tanto
Que mesmo em face do maior encanto
Dele se encante mais meu pensamento.

Quero vivê-lo em cada vão momento
E em seu louvor hei de espalhar meu canto
E rir meu riso e derramar meu pranto
Ao seu pesar ou seu contentamento.

E assim, quando mais tarde me procure
Quem sabe a morte, angústia de quem vive
Quem sabe a solidão, fim de quem ama

Eu possa me dizer do amor (que tive):
Que não seja imortal, posto que é chama
Mas que seja infinito enquanto dure.

Marcus Vinícius da Cruz e Mello de Moraes (Río de Janeiro, Brasil 19313- 1980) fou un poeta, cantautor, compositor i escriptor brasiler. Ha renovat la música popular amb la creació, amb Tom Jobim, de la Bossa Nova. (Font: Viquipèdia)

vagabundes, s'enllacen en càlida juntura cercant això: la pàtria, l'ogiva materna, l'indret on tantes vegades plorà la nostra infantesa. Nació de desposseïts, asturians i gitanos, solament guardem en les paraules els vergers ancestrals, les pastures fecundes, els Prats de boira del nostre somni.

Laberintos de tinta y papel

Conmuéveme, por razones que rápido ha entender el llector, un poema d'Estam Drudak:

Dime, ferreru, ¿ú tán les nuses tierras, los nuses montes, los nuses ríos, los nuses campos y erías? La nuesa patria, ¿úla? Dime, caminante, ¿ú tán les nuses sepultures?

Y el ferreru caminante respunde:

Tán nes nuses palabras, nes palabras de la nuesa llingua.

Drudak ye un escritor romaní, un xitanu húngaru o serbiu del que namás conozo esti poema. Les palabres como nación: Fernando Pessoa proclamaba que "A minha pátria é a língua portuguesa" tal vez pensando en Heine, aquel xudíu al que-y pesaba l'esiliu cuando nun sentía l'alemán peles cais. Pero conmuévenme especialmente estes palabres de Drudak porque son humildes como pan, enceses com les nuses. Nun hai altisonancies: namás la pregunta del que tolo perdió, del que nunca tuvo nada; o tal vez empieza a tener nel momentu de formular la pregunta. El sentimientu de perda yá ye dalgo. La derrota sabida ye menos amarga y la rabia endulza la señaldá, porque les palabres, anque seyan campesines o vagabundes, enlláncense con cálida xuntura buscando eso: la patria, la oxiva materna, el sitiú onde tantes veces lloró la nuesa infancia. Nación de desposeíos, asturianos y xitanos, namás guardamos nes palabres les veges ancestrales, les fecundes brañes, los praos de nublina del nuso ensuañu.

Xuan Bello (Paniceiros, Astúries 1965) és un dels escriptors més destacats de la literatura contemporània en asturià. La fama literària fora d'Astúries va arribar-li amb la traducció espanyola del seu *Hestoria Universal de Paniceiros*, que va rebre el premi Ramón Gómez de la Serna i es va convertir en un dels llibres més destacats pels crítics espanyols el 2003. (Font: Viquipèdia)

CATALÀ

Mirall trencat (fragment)

Aquells ulls vellutats i aquell riure encomanadís l'havien enamorat. Recordaria sempre l'entrada de la Teresa al saló, amb el vestit de moaré de color d'avellana, una rosa rosa al pit i un abric de martes fins als peus, enfredorida, queixant-se del temps. Amb prou feines es digueren quatre mots, però, en separar-se, ella li donà la mà rient com si l'hagués conegut de tota la vida. La tornà a veure el dia de Reis, també a casa del germà d'en Quim. En Rafael li digué que els havia invitat a dinar tots dos, amb mitja dotzena d'amics, perquè tant ell com ella anaven una mica perduts: ella viuda feia poc més d'un any i ell sense cap parent a Barcelona. A

A la sombra d'una zrezal

El día que morrió buelu suañó que taba
a la solombra d'una zrezal carca del ríu, durmiendo.
Y mentes dormía suañaba que les zrezes yá madures
de xuno apicalvaben, poníense verdes y espalmaben
ente la fueya rosao d'una antigua mañana de marzu.
Suañó que los caminos ermos abríen al pasu de la xente
que volvía con cantares na boca y palabres perdíes
quantayá pela xamasca.
Suañó cases que nacíen del fueu,
terba del gadañu, árboles de la madera.
Suañó una vieya furmosa que yera a cada día que pasaba
muncho más nueva.
Y cuandu acordó un enu salió d'él,
camín del riu, corriendo.

Laberints de tinta i paper

Em commou, per raons que el lector entendrà de seguida, un poema d'Eslam Drudak:

-Digue'm, ferrer, ¿on són les nostres terres, les nostres muntanyes, els nostres rius, els nostres camps i conreus? La nostra pàtria ¿on és? Digue'm, caminant, ¿on són les nostres sepultures?

I el ferrer respon:

“Són en les nostres paraules, en les paraules de la nostra llengua”

Drudak és un escriptor gitano, un zíngar hongarès o serbi de qui no és conec aquest poema. Les paraules com a nació: Fernando Pessoa proclamava que “a minha patria é a lingua portuguesa” pensant potser en Heine, aquell jueu a qui pesava l'exili quan no sentia l'alemany pels carrers. Però em commouen especialment aquestes paraules de Dudrak perquè són humils com el pa, ardents com les nostres. No són altisonants: tan sols la pregunta del qui ho ha perdut tot, del qui mai no ha tingut res; o tal vegada començarà a tenir en el moment de formular la pregunta. El sentiment de pèrdua ja és alguna cosa. La derrota coneguda és menys amarga, i la ràbia endolceix la melangia, perquè les paraules, bé siguin pagesívoles o

Negra Sombra

Cando penso que te fuches,
negra sombra que me asombras,
ó pé dos meus cabezales
tornas facéndome mofa.

Cando maxino que es ida,
no mesmo sol te me amostras,
i eres a estrela que brila,
i eres o vento que zoa.

Si cantan, es ti que cantas,
si choran, es ti que choras,
i es o marmurio do río
i es a noite i es a aurora.

En todo estás e ti es todo,
pra min i en min mesma moras,
nin me abandonarás nunca,
sombra que sempre me asombras

Lévame a aquela fonte cristaiña

Lévame a aquela fonte cristaiña
onde xuntos bebemos
as purísimas augas que apagaban
sede de amor e llama de deseios.
Lévame pola man cal noutros días...
Mais non, que teño medo
de ver no cristal líquido
a sombra daquel negro
desengano sin cura nin consolo
que antre os dous puxo o tempo.

Rosalía de Castro (Santiago de Compostela 1837 – Padrón, la Corunya, 1885) poetessa i novel·lista en llengua gallega i castellana. Es tracta de la figura central del *rexurdimento* de la literatura gallega al segle XIX. (Font: Viquipèdia)

As voces baixas. Capítulu XX

Un traballo onde non mollarse

- Fillo, busca un traballo no que non te molles!

Ademais de ir ao instituto mixto, eu trataba de prepararme o mellor posíbel para cumprir aquel mandato de miña nai Carmiña. Entre outras cousas, fun a una academia de mecanografía. Hai un poema de Pedro Salinas no que chama “Alegres *girls*” ás teclas. Foi o que eu sentín, esa ledicia, dende o primeiro día que sentei diante da máquina. Os dedos movíanse con torpeza, trababan as variñas, mais todo se transformaba cando se achegaba aquela profesora de mecanografía e colocábache os dedos en cadansúa tecla e premía neles para aquelar o pulo necesario, a suave potencia que movese aquel carro e o andar todo da escritura universal. Para ese mester, ela colocábase por detrás, abranguía os teus ombros e facíase coas túas manso ara facer dos dedos sabios operarios andadeiros. A súa era una fala corporal en que as palabras, o arrecendo da pel as guedellas formaban parte dunha linguaxe única que tiña o acento na xema dos dedos. Nunca pensei que a mecanografía puidese ser tan erótica. Os dedos corrían lizgairros, felices e bohemios. Mágoa non seguir coa taquigrafía, pero tiña que buscar un traballo no que non mollase.

O día que subín as escaleiras do *Ideal Gallego*, eu non sabía se quería ser xornalista, pero si que quería ser escritor. Daquela facía versos, ou o que eu cría poemas, mesmo entre os números e as ecuacións de matemáticas. Cando se achegaba o profesor, tapaba aquel segredo coas mans e o corpo. O poema ocultábase como un ourizo. Pero un día el descubriuno, o poema, o ourizo aberto. A súa reacción foi lelo, as súas lentes grosoas a esculcar aquel estraño ser, o ourizo sorprendido, que era o poema entre os números. Eu non esperaba un veredicto, senón una amoestación. E foi e dixo: “Por que sempre escriben cousas tristes?!. Non lembro canto era de triste, o poema, o ourizo aquel a avanzar coa súa propia incógnita entre as ecuacións, mais o que si lembro é que me sorprenderá aquela forma en plural que el usou para identificarme. Eu facía poemas. Eu facía poemas tristes. Talvez o problema era o matiz. Non atinei a explicar que o poema era triste, mais que o xeito de escribilo era alegre. O ourizo estaba a aprender mecanografía.

(...) Eu estou a subir as escaleiras do *Ideal*. Non as principais, senón as da parte traseira por onde se atallaba á redacción. Non había control nin seguridade privada. Naqueles anos de convulsión, as redaccións eran ágoras. Abríase a porta e entraba una comisión de veciños, ou un grupo de mariscadoras preguntando se alí había homes “Con huevos” para publicar as súas denuncias. Viña a xente con noticias enriba da cabeza. Traíanas vivas, en especie. Agora son eu quen sobe. Ninguén me ve. Para darme seguridade, subo dous chanzos e baixo un, subo outros dous e retrocedo un. Teño a síndrome da escaleira antes de subila. Por que deixei os poemas? Son malos e enciba tristes. Debería volver polos poemas. Perdón. Equivoqueime. Teño outros textos, unhas redaccións. Tamén fixen entrevistas para a revista escolar. O dos poemas? Mire, voulle explicar. Meu padriño, ten unta máquina de escribir. Portátil, moi pequena. El é viaxante, vendedor de especias. Por certo, sabe vostede que un quilo de azafrán puro vale mais que un quilo de ouro? É unha máquina que utiliza para facer facturas, co carro moi corto. El quere que sexa un home culto, de proveito. Díxome hai amos: escribe se queres, escribe coa máquina. E eu púxenme a escribir, claro, como quen xoga, coas letras. Que escribo? O carro é

curto. Penso. Vou escribir versos. Liñas que parezan versos. Poesía. Así comezou a miña vocación poética. Por ese determinismo do tamaño do carro da máquina de escribir. Un xogo. Cousas de neno. Será mellor que me devolvan los poemas. Isto pode introducir confusión, prexuízos, etcétera. Eu non quero publicar poemas. Quero un traballo onde non mollarme.

Levo os poemas tristes e o caderno de notas escolares do instituto mixto. E quen abre la porta, e quen non a pecha, senón que me recibe e observa con curiosidade o mollo e poemas é unha moza chamada Ánxela Souto, a secretaria de dirección. Non sei o máximo, pero si que existe casualidade máxica. Os primeiros poemas encontraran un fogar nas súas mans. Síntome como Charlot, despois dun golpe de mar. No mellor lugar posíbel. Volvo unha semana despois. Agarda, un momento. Vaite recibir o director. O director? Si, é el, o director. Alguén leu os poemas, dime. Disque non están mal. Podería ser un bo título: Poemas que non están mal. A crítica máis xenerosa que oín. Pero non hai nada mellor que o que di despois: “Quede uns días por aquí. A ver qué fai!”

Manuel Rivas. Manuel Rivas Barros (Montealto, la Corunya 1957) és un escriptor i periodista gallec. Escriu llibres en gallec i articles periodístics en castellà. Ha obtingut gran quantitat de premis per les seves obres i ha estat traduït a més de vint idiomes. En l'actualitat és membre de la Real Academia Galega i escriu regularment al diari *El País*. (Font: Viquipèdia).

ASTURIÀ

A la sombra de un cerezo

El día en que se murió mi abuelo soñó que estaba

A la sombra de un cerezo cerca del río, durmiendo.

Y mientras dormía soñaba que las cerezas ya maduras

De junio blanqueaban, se ponían verdes y florecían

Entre las hojas con rocío de una mañana de marzo.

Soñó que los caminos yermos se abrían paso de la gente

Que volvía con canciones en la boca y palabras perdidas

Hace tiempo entre hojarasca.

Soñó casas que nacían del fuego, yerba de la hoz, grano de la harina.

Soñó una vieja hermosa que era cada día que pasaba

Mucho más joven.

Y cuando despertó un niño salió de él,

En dirección al río, corriendo.